

УДК: 338.24:334.72

JEL Classification: L31, O18, R11, M14

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12\(45\).32-39](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2024.12(45).32-39)

А.А. Немненко

О.В. Щельник

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна,

Актуальність соціального підприємництва в сучасних економічних умовах на прикладі досвіду Кіровоградщини

Метою дослідження є визначення особливостей розвитку соціального підприємництва в сучасних економічних умовах, аналіз його впливу на регіональний розвиток та розробка рекомендацій для підвищення ефективності таких підприємств. У статті розглядаються основні аспекти діяльності соціальних підприємств, зокрема їх роль у розв'язанні соціальних, екологічних та економічних проблем, а також їхня значущість для інтеграції вразливих груп населення. Проаналізовано ключові фактори, що впливають на становлення соціального підприємництва, включаючи державну підтримку, доступність фінансування, рівень суспільної обізнаності та законодавчі аспекти.

Дослідження проведено на основі вивчення практичного досвіду соціального підприємництва на Кіровоградщині. Використано методи аналізу та синтезу, порівняльного аналізу, а також опрацьовано емпіричні дані щодо діяльності соціальних підприємств у регіоні. Здійснено оцінку ефективності роботи таких підприємств та виявлено основні проблеми, з якими вони стикаються. Особливу увагу приділено аналізу існуючих механізмів підтримки соціального підприємництва та розробці практичних рекомендацій для покращення умов його функціонування, зокрема в контексті регіонального розвитку.

Результати дослідження свідчать, що соціальне підприємництво відіграє важливу роль у забезпеченні сталого розвитку регіонів, створенні робочих місць для соціально вразливих груп та покращенні якості життя громад. Проте його розвиток гальмується низкою проблем, серед яких недостатня державна підтримка, обмеженість фінансових ресурсів і недосконалість законодавчої бази. Запропоновано заходи щодо вдосконалення правового регулювання, впровадження грантових програм та інформаційних кампаній для популяризації соціального підприємництва. Подальші дослідження мають бути зосереджені на розробці ефективних механізмів інтеграції соціального підприємництва у загальну економічну систему регіону та оцінці його довгострокового впливу на соціально-економічний розвиток.

соціальне підприємництво, сталий розвиток, інноваційні бізнес-моделі, економічний розвиток, соціальна відповідальність.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження соціального підприємництва зумовлена його зростаючим значенням у світовій економіці, адже цей вид діяльності сприяє вирішенню гострих соціальних проблем за допомогою бізнес-інструментів. В умовах економічної нестабільності та соціальних викликів, що постали перед Україною, зокрема Кіровоградщиною, соціальні підприємства можуть стати рушієм сталого розвитку та важливим інструментом соціальної інтеграції.

Загальна проблема дослідження полягає у визначенні механізмів ефективного функціонування соціального підприємництва, що дозволяють забезпечити його стабільний розвиток та максимізувати його позитивний вплив на суспільство. Одним з ключових питань є пошук ефективних шляхів фінансування таких підприємств, розробка дієвих моделей управління та створення сприятливого законодавчого середовища.

Дослідження соціального підприємництва має як наукове, так і практичне значення. З наукової точки зору, вивчення його особливостей сприяє формуванню нових підходів до економічного розвитку та соціальної політики. З практичної точки зору, результати дослідження можуть бути використані для розробки рекомендацій щодо підтримки соціальних підприємств на регіональному та національному рівнях, а також для підвищення ефективності їх діяльності в умовах ринкової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі соціальне

підприємництво розглядається як інструмент соціальних змін та інноваційного розвитку. Дослідження, проведені зарубіжними та українськими вченими, свідчать про зростаючу роль соціального підприємництва в забезпеченні соціальної згуртованості та економічного відродження. Однак залишаються невирішені питання щодо законодавчої бази, механізмів фінансування та критеріїв оцінки ефективності таких підприємств в Україні.

У науковій літературі соціальне підприємництво розглядається як ефективний інструмент вирішення соціальних проблем та стимулювання економічного розвитку. Дослідження Андрія Рамського [6] акцентує увагу на необхідності формування чіткої та прозорої законодавчої бази для соціального підприємництва в Україні, що сприятиме його ефективному розвитку та інтеграції в національну економіку. Інші автори, такі як І.О. Каширнікова та К.О. Спірідінова [1], підкреслюють, що соціальне підприємництво одночасно сприяє економічному зростанню та вирішенню важливих соціальних проблем, особливо в умовах нестабільних соціально-економічних відносин.

Незважаючи на зростаючу увагу до соціального підприємництва, в Україні досі відсутня єдина законодавча дефініція та спеціалізована правова база для цього виду діяльності. Це створює перешкоди для розвитку соціальних підприємств, обмежуючи їх доступ до фінансових ресурсів та офіційного визнання. Дослідження, проведене в рамках проекту «EU4Youth» [9], наголошує на важливості розробки та впровадження відповідних нормативно-правових актів, що регулюватимуть діяльність соціальних підприємств та сприятимуть їхньому сталому розвитку.

Варша Шукла [11] у своїй статті «Соціальне підприємництво: новий підхід до сталого розвитку» аналізує сучасні підходи до соціального підприємництва та його роль у сталому розвитку. Автор підкреслює важливість соціального підприємництва у вирішенні соціальних проблем та досягненні сталого розвитку. Дослідники Юзеф Бланда і Наташа Урбанчикова [9] розглядають вплив соціального підприємництва на сталий розвиток, зокрема в контексті Словаччини. А німецька вчена Тамара Л. Стенн у книзі «Соціальне підприємництво як сталий розвиток» [13] пропонують інноваційний підхід до соціального підприємництва як моделі для побудови справедливості та економічного розвитку. Автори досліджують концепцію соціального підприємництва як процес змін, що створює соціальну цінність через сміливі інновації та креативність.

Невирішеними залишаються питання щодо чіткого визначення правового статусу соціальних підприємств, механізмів їхньої державної підтримки та інтеграції в загальну економічну систему. Відсутність спеціалізованого законодавства ускладнює процес залучення інвестицій та партнерств, що обмежує потенціал соціального підприємництва у вирішенні нагальних соціальних проблем.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз стану соціального підприємництва на Кіровоградщині, визначення ключових проблем його розвитку та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності соціальних підприємств у регіоні.

Виклад основного матеріалу. Соціальне підприємництво, яке поєднує економічні та соціальні цілі, виступає важливим інструментом для вирішення актуальних соціальних та екологічних проблем. Соціальне підприємництво, на відміну від традиційного бізнесу, орієнтованого на максимізацію прибутку для власників або акціонерів, має подвійний фокус. Водночас із досягненням економічних результатів воно спрямоване на вирішення соціальних проблем.

Спочатку бізнес орієнтується лише на прибуток, далі починає займатися благодійністю, потім впроваджує корпоративну соціальну відповідальність і, зрештою, перетворюється на соціальне підприємництво, де фінансові та соціальні цілі

поєднуються. Це демонструє зміну підходу до ведення бізнесу – від суто комерційної діяльності до інтеграції соціальних аспектів. Схема переходу від традиційного бізнесу до соціального підприємництва продемонстрована на рисунку 1.

Рисунок 1 – Перехід від традиційного бізнесу до соціального підприємництва

Джерело: розроблено авторами

Прибуток соціальних підприємств використовують не для збагачення власників, а для підтримки соціальних ініціатив або розвитку місцевих громад. Прикладом такого бізнесу є кафе, яке працевлаштовує осіб з інвалідністю або дітей-сиріт, а прибуток спрямовується на фінансування благодійних проектів або програм реабілітації. Інший приклад соціального підприємництва – компанії, що займаються переробкою відходів та виготовленням екологічно чистих продуктів, використовуючи практики сталого розвитку.

Основними критеріями оцінки ефективності соціальних підприємств є не тільки фінансові показники, але й соціальний результат, зокрема кількість працевлаштованих осіб з пільгових груп та позитивний екологічний ефект. У звичайному бізнесі, натомість, успіх вимірюється лише фінансовими результатами, що й відрізняє соціальне підприємництво.

Соціальне підприємництво є досить поширеним явищем в Європі, має глибокі корені та підтримується на державному рівні. Європейський Союз розглядає соціальні підприємства як ключовий інструмент для вирішення соціальних та економічних проблем, таких як безробіття, соціальна нерівність та екологічні виклики.

Згідно з даними Європейської Комісії, сьогодні в Європі діють близько 2 млн соціальних підприємств, що складають 10 % від загальної кількості бізнес-суб'єктів на континенті. На цих підприємствах зайнято понад 11 млн людей, що становить 6% від загальної кількості працюючих осіб у регіоні. У різних країнах Європи такі підприємства функціонують за різними організаційно-правовими формами [2].

Велика Британія є однією з перших країн, яка офіційно визнала соціальне підприємництво та створила умови для його розвитку. Такі організації можуть зареєструватися як Community Interest Company (CIC), що дозволяє їм працювати з прибутком, але більша частина доходів має бути спрямована на реалізацію соціальної місії.

Уряд країни активно підтримує такі ініціативи через фонд Big Society Capital, який інвестує в соціальні проекти. Крім того, у Великій Британії діє потужна екосистема підтримки, включаючи організації, як-от Social Enterprise UK, які допомагають соціальним бізнесам розвиватися, надаючи консультації, навчання та допомогу у пошуку ресурсів [12]. Завдяки таким заходам Велика Британія стала прикладом для інших країн у розвитку соціального підприємництва.

У Німеччині соціальні підприємства активно розвиваються в рамках культурних та екологічних ініціатив. Відзначаються високим рівнем інновацій і підтримки з боку уряду для стартапів, що працюють у соціально відповідальних секторах. Одним із прикладів є «GIZ» (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit), що надає консультації та фінансову підтримку соціальним проектам на міжнародному рівні [10].

Українське законодавство на даний момент не містить чіткого визначення соціального підприємства. Протягом багатьох років такий вид діяльності фактично не отримував офіційного визнання, а нормативна база для регулювання цієї сфери відсутня. Проте останнім часом інтерес до соціального підприємництва значно зростає: ця тема все частіше з'являється як у суспільному житті, так і в наукових дослідженнях. Сьогодні про неї обговорюють на різноманітних заходах, що сприяє формуванню ініціативних груп та привертає увагу активних людей [6].

Зараз в Україні, особливо з 2022 року, функціонують десятки соціальних підприємств, деякі з яких вже зарекомендували себе не тільки в межах країни, але й за її межами. Найпоширенішими напрямками є видавнича діяльність, сфера послуг та освіта, що свідчить про високий попит на інформаційні ресурси, освітні ініціативи та сервіси. Важливими також є сфери вільного часу, інновацій та культури, що вказує на активний розвиток соціальних ініціатив у творчих і технологічних напрямках.

Головним аспектом розвитку соціального підприємництва є громадські організації зокрема такі, як Український соціальний венчурний фонд (USVF) – це організація венчурної філантропії, яка надає фінансову та нефінансову підтримку соціальним підприємствам в Україні. Місія фонду полягає в інвестуванні та підтримці підприємств, бізнес-моделі яких спрямовані на досягнення соціальних та екологічних змін. USVF також активно співпрацює з European Venture Philanthropy Association (EVPA) у межах проєкту «Партнерство задля впливу», що спрямований на розвиток екосистеми соціального підприємництва в Україні [8].

Одним із ключових напрямків розвитку підприємництва в Кіровоградській області є популяризація таких організацій та соціальної відповідальності суб'єктів підприємництва. Цей напрям має ключове значення для формування громадянського суспільства, в якому бізнес не лише отримує прибуток, а й відіграє активну роль у соціальному та економічному розвитку регіону. Відповідно до проєкту «Програма економічного і соціального розвитку Кіровоградської області на 2025 рік», одним із пріоритетних завдань є створення сприятливих умов для підприємницької діяльності та розвитку конкурентного середовища. Зокрема, акцент робиться на популяризації соціального підприємництва та підвищенні рівня соціальної відповідальності бізнесу[5].

Загальний бюджет програми становить 11 425 тис. грн, з яких 4 825 тис. грн виділено з місцевого бюджету, а решта коштів надходить з інших джерел фінансування. Основною метою програми є створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва, що включає підтримку стартапів, соціальних підприємств та існуючих бізнесів, а також залучення інвестицій та підвищення конкурентоспроможності місцевих підприємств [5].

Програма передбачає кілька ключових напрямків фінансування, зокрема надання грантів та субсидій підприємствам, підтримку інноваційних проєктів, фінансування навчальних програм для підприємців та розвиток інфраструктури для бізнесу, такої як коворкінги та бізнес-центри. Очікуваними результатами реалізації програми є створення нових робочих місць, збільшення кількості малих та середніх підприємств у регіоні, а також підвищення економічної активності, особливо в сільських районах області.

Одним із основних напрямів розвитку соціальних підприємств на Кіровоградщині є сфера переробки відходів, екологічного виробництва та підтримки вразливих груп населення, зокрема ветеранів війни. У цьому контексті значна увага приділяється ініціативам, які сприяють соціальній інтеграції та розвитку нових бізнес-моделей, орієнтованих на сталий розвиток.

Кіровоградщина активно розвиває соціальне підприємництво, і це сприяє вирішенню численних соціальних і економічних проблем у регіоні. Одним із успішних прикладів є діяльність волонтерських і соціальних ініціатив, спрямованих на підтримку ветеранів, осіб з інвалідністю, а також розвиток сталого підприємництва у сфері екології. Переважна більшість соціальних підприємств в регіоні мають невеликі розміри: 60% таких організацій нараховують до 5 працівників, 25% – від 6 до 10 осіб, і лише 15% – понад 20 співробітників [7].

Проект «Нові МИ», який активно реалізується в м. Кропивницький, спрямований на інтеграцію ветеранів війни, членів їхніх родин та військовослужбовців у соціальну діяльність через підприємницькі ініціативи. Така модель дозволяє не тільки зберегти соціальну згуртованість, але й створює нові можливості для працевлаштування вразливих категорій населення. Проект сприяє не лише соціальній реабілітації ветеранів, а й розвитку підприємницьких навичок серед них. Важливою частиною цього процесу є спільнота тренерів із соціального підприємництва, яка проводить навчання громадських організацій і волонтерських центрів з основ створення соціально орієнтованих бізнесів. Така діяльність не тільки сприяє розвитку підприємницької культури, але й допомагає налагодити стійкі соціально-економічні зв'язки між громадами та підприємцями.

Ще одним важливим аспектом розвитку соціального підприємництва в регіоні є діяльність у сфері переробки відходів. Одним з таких проектів є ініціатива, спрямована на переробку пластикових відходів та їх перетворення на корисні екологічно чисті продукти, організованою компанією ТОВ «ЕКОВДМ» [3]. Це не тільки допомагає зменшити рівень забруднення навколишнього середовища, а й створює нові робочі місця для людей з обмеженими можливостями та інших соціально вразливих категорій. Наприклад, одне з підприємств у м. Кропивницький займається виготовленням еко-продуктів з переробленого пластику, таким чином, сприяючи сталому розвитку і економічній самодостатності громади.

Найбільшим рушієм соціального підприємництва Кіровоградщини є КОО ВГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення». Організація активно працює в напрямку розвитку соціального підприємництва та підтримки місцевих громад [4]. Зосереджує свою увагу на залученні громадян до процесів самоорганізації та ініціювання соціальних підприємств, які відповідають на актуальні соціальні проблеми в регіоні. Головними представниками організації є Алла Волошина та Світлана Дубина-Литвиненко.

Основними напрямками діяльності Асоціації є розвиток інфраструктури місцевих громад, сприяння створенню робочих місць для вразливих категорій населення, зокрема для осіб з обмеженими можливостями та людей похилого віку. Організація активно працює над впровадженням проектів, що орієнтовані на сталий розвиток та підтримку соціальних ініціатив. Наприклад, однією з ініціатив є створення підприємств, які надають соціальні послуги, такі як догляд за літніми людьми або переробка побутових відходів з використанням екологічно чистих технологій.

Крім того, Асоціація активно навчає представників місцевих громад основам соціального підприємництва, проводячи тренінги та консультації для громадських організацій, волонтерських центрів та ініціативних груп. Це допомагає громадам не лише залучати фінансування для соціальних проектів, але й створювати стійкі бізнес-моделі, які приносять економічну вигоду та мають соціальний ефект [4]. Завдяки діяльності КОО ВГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення», соціальне підприємництво на Кіровоградщині отримує додатковий імпульс для розвитку і цей процес сприяє покращенню соціально-економічної ситуації в регіоні.

З огляду на це, проблеми розвитку соціального підприємництва на Кіровоградщині зумовлені низкою факторів, серед яких недостатня державна підтримка, обмежений доступ до фінансування, а також низька обізнаність про можливості та переваги соціальних підприємств. Враховуючи ці обмеження, необхідно вдосконалювати законодавче регулювання цієї сфери, запроваджувати механізми підтримки, такі як пільгові кредити та гранти, а також розвивати кампанії з популяризації успішних кейсів соціального підприємництва.

Враховуючи тенденції до розвитку соціального підприємництва в Україні, зокрема на Кіровоградщині, можна передбачити позитивний вплив на соціально-економічну ситуацію в країні. Розвиток соціальних підприємств здатен покращити рівень життя, зменшити соціальну нерівність, створити нові робочі місця, особливо для молоді та вразливих груп населення. Це важливо для регіонів, де проблема безробіття залишається актуальною, а соціально-економічні проблеми потребують ефективних рішень.

Соціальне підприємництво має великий потенціал не тільки для покращення економічного становища, а й для зміни суспільної свідомості. В Україні необхідно формувати нову культуру підприємництва, де важливою є не лише економічна вигода, але й відповідальність перед суспільством. Підприємці повинні орієнтуватися на досягнення балансу між економічним успіхом і соціальною користю, що сприятиме зміцненню соціальної тканини країни.

Поширення ініціатив соціального підприємництва на рівні громад, зокрема на Кіровоградщині, може стати важливим прикладом для інших регіонів України. Це сприятиме розвитку місцевих бізнесів, зменшенню міграції населення в пошуках роботи та підвищенню довіри до органів місцевого самоврядування. У майбутньому це може мати значний вплив на сталий розвиток країни, зокрема через підтримку екологічно чистих технологій та етичних бізнес-моделей, що сприятимуть економічному зростанню.

Незважаючи на прогрес у розвитку соціального підприємництва на Кіровоградщині, є потреба в подальшому вдосконаленні освітніх програм, підтримки з боку держави та формуванні позитивного ставлення до цієї форми бізнесу серед українців. Це сприятиме більш ефективному використанню потенціалу соціального підприємництва для розв'язання соціальних проблем та зміцнення економіки країни.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розвиток соціального підприємництва в сучасних економічних умовах відіграє важливу роль у вирішенні соціальних та економічних проблем на регіональному рівні. Дослідження соціального підприємництва на Кіровоградщині підтвердило його значний потенціал у створенні робочих місць для соціально вразливих груп населення, підтримці екологічно сталого бізнесу та формуванні нових підходів до ведення підприємницької діяльності.

Результати аналізу свідчать про те, що ключовими викликами для соціальних підприємств залишаються обмеженість фінансових ресурсів, відсутність чіткої законодавчої бази та недостатня підтримка з боку держави. У цьому контексті першочерговими заходами для стимулювання розвитку соціального підприємництва є розробка дієвих механізмів державного сприяння, впровадження податкових пільг, створення грантових програм та розвиток освітніх ініціатив, спрямованих на підвищення рівня обізнаності про переваги такого виду бізнесу.

Загалом, соціальне підприємництво має всі передумови для подальшого розвитку в Україні, зокрема на Кіровоградщині. Його підтримка та популяризація можуть суттєво покращити соціально-економічний стан регіону, сприяти згуртованості громад та формуванню нової культури підприємництва, орієнтованої не лише на прибуток, а й на суспільне благо.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку інструментів інтеграції соціального підприємництва у загальну економічну систему регіону. Зокрема, важливим є аналіз можливостей залучення інвестицій, оцінка ефективності існуючих програм підтримки та вивчення світового досвіду щодо розвитку цього сектору. Крім того, перспективними напрямками наукових досліджень є оцінка довгострокового впливу соціальних підприємств на соціально-економічний розвиток громад, а також розробка стратегій підвищення конкурентоспроможності таких підприємств у ринкових умовах.

Список літератури

1. Каширнікова І., Спіридонова К., Кірнос О. Соціальне підприємництво у сучасній Україні. *Економічний простір*. 2024. №190 (2024), С. 62-65. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-11> (дата звернення 12.12.2024).
2. Коваль О. П. Зарубіжний досвід соціального підприємництва і перспективи його застосування в Україні. *Центр економічних і соціальних досліджень НІСД*. 6 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-02/az_socpidpriemnictvo_16_022024.pdf (дата звернення 14.12.2024).
3. Компанія «ЕКОВДМ». *Про компанію*. URL: <https://ekovdm.com.ua/about> (дата звернення 14.12.2024).
4. КОО ВГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення». *Головна*. URL: <https://www.apsoa.kr.ua/> (дата звернення 14.12.2024).
5. Проєкт «Програма економічного і соціального розвитку Кіровоградської області на 2025 рік». URL: <https://www.kr-admin.gov.ua/Aktualno/Ua/aktualno/311020243.pdf> (дата звернення 13.12.2024).
6. Рамський А. Соціальне підприємництво в Україні: аналіз нормативно-правової бази та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58 (2023). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-50> (дата звернення 14.12.2024).
7. Соціальне підприємництво в Україні. Економіко-правовий аналіз / за ред. І. С. Каменко. 2020. 37 с. URL: https://euneighbourseast.eu/wp-content/uploads/2021/07/legal-report-in-ukraine_ukrainian_0.pdf (дата звернення 12.12.2024).
8. Фонд USVF. URL: <https://www.usvf.fund/about> (дата звернення 13.12.2024).
9. Břanda, J., & Urbančíková, N. Social entrepreneurship as a tool of sustainable development. *Quality Innovation Prosperity*. № 24 (2020), 21-35. URL: <https://doi.org/10.12776/qip.v24i3.1463> (дата звернення 12.12.2024).
10. *GIZ in profile: Sustainable development for a future worth living*. URL: https://www.giz.de/de/ueber_die_giz/1689.html (дата звернення 14.12.2024).
11. Shukla, V. (2018). Social entrepreneurship: A new approach to sustainable development. *The IIS University Journal of Commerce & Management*. № 7, №1 (2018). 50–62. URL: <https://iisjcm.org/sites/default/files/IISJCM/2018/5%20Varsha%20Shukla.pdf> (дата звернення 12.12.2024).
12. Social Enterprise UK. (n.d.). *About Social Enterprise UK*. URL: <https://www.socialenterprise.org.uk/all-about-social-enterprise-uk/> (дата звернення 14.12.2024).
13. Stenna, T. L. *Social entrepreneurship and sustainable development. Introducing the Sustainability Lens*. 2017. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-48060-2> (дата звернення 14.12.2024).

References

1. Kashirnikova, I., Spiridonova, K., & Kirdos, O. (2024). Social entrepreneurship in contemporary Ukraine. *Ekonomichnyi Prostir*, 190, 62-65 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-11>.
2. Koval, O. P. (2024). *Foreign experience of social entrepreneurship and the prospects for its implementation in Ukraine* [PDF]. *Center for Economic and Social Studies of NISS*. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2024-02/az_socpidpriemnictvo_16_022024.pdf. [in Ukrainian].
3. Ekovdm. (n.d.). *About the company*. Ekovdm. <https://ekovdm.com.ua/about>.
4. KOOP VGO «Association for the Promotion of Self-Organization of the Population» (n.d.). *Home*. <https://www.apsoa.kr.ua/> [in Ukrainian].
5. *Program of Economic and Social Development of Kirovohrad Region for 2025* (2024). Kirovohrad Regional State Administration. <https://www.kr-admin.gov.ua/Aktualno/Ua/aktualno/311020243.pdf> [in Ukrainian].

6. Ramskyi, A. (2023). Social entrepreneurship in Ukraine: Analysis of the regulatory and legal framework and development prospects. *Ekonomika ta Suspilstvo*, 58, 50 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-50>.
7. Kamenko, I. S. (Ed.). (2020). *Social entrepreneurship in Ukraine: Economic and legal analysis* [PDF]. EU Neighbours East. https://euneighbourseast.eu/wp-content/uploads/2021/07/legal-report-in-ukraine_ukrainian_0.pdf [in Ukrainian].
8. USVF Fund. (n.d.). *About*. <https://www.usv.fund/about>.
9. Břanda, J., & Urbančíková, N. (2020). Social entrepreneurship as a tool of sustainable development. *Quality Innovation Prosperity*, 24(3), 21-35. [in English]. <https://doi.org/10.12776/qip.v24i3.1463>.
10. GIZ. (n.d.). *GIZ in profile: Sustainable development for a future worth living*. https://www.giz.de/de/ueber_die_giz/1689.html [in English].
11. Shukla, V. (2018). Social entrepreneurship: A new approach to sustainable development. *The IIS University Journal of Commerce & Management*, 7(1), 50–62. <https://iisjcm.org/sites/default/files/IISJCM/2018/5%20Varsha%20Shukla.pdf>.
12. Social Enterprise UK. (n.d.). *About Social Enterprise UK*. Retrieved February 17, 2025, from <https://www.socialenterprise.org.uk/all-about-social-enterprise-uk/> [in English].
13. Stenna, T. L. (2017). *Social entrepreneurship and sustainable development. Introducing the sustainability lens*. Springer. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-48060-2> [in English].

Anastasiia Nemnenko

Oleksandr Shchelnik

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Relevance of Social Entrepreneurship in the Current Economic Conditions on the Example of Kirovohrad Region Experience

The purpose of the study is to identify the peculiarities of social entrepreneurship development in the current economic environment, analyze its impact on regional development and develop recommendations for improving the efficiency of such enterprises. The article discusses the main aspects of social enterprises, in particular their role in solving social, environmental and economic problems, as well as their importance for the integration of vulnerable groups. The author analyzes the key factors that influence the development of social entrepreneurship, including government support, availability of financing, public awareness, and legislative aspects.

The research is based on the study of the practical experience of social entrepreneurship in the Kirovohrad region. The methods of analysis and synthesis, comparative analysis, and empirical data on the activities of social enterprises in the region were used. The efficiency of such enterprises is assessed and the main problems they face are identified. Particular attention is paid to the analysis of existing mechanisms for supporting social entrepreneurship and the development of practical recommendations for improving the conditions for its functioning, in particular in the context of regional development.

The results of the study show that social entrepreneurship plays an important role in ensuring sustainable development of regions, creating jobs for socially vulnerable groups, and improving the quality of life of communities. However, its development is hampered by a number of problems, including insufficient government support, limited financial resources, and imperfect legal framework. The article proposes measures to improve legal regulation, introduce grant programs and information campaigns to popularize social entrepreneurship. Further research should focus on developing effective mechanisms for integrating social entrepreneurship into the overall economic system of the region and assessing its long-term impact on socio-economic development.

social entrepreneurship, sustainable development, innovative business models, economic development, social responsibility.

Одержано (Received) 15.12.2024

*Прорецензовано (Reviewed) 20.12.2024
Прийнято до друку (Approved) 23.12.2024*